

MATEUSZ RADAJEWSKI

STATUS PRAWNY OSKARŻYCIELA W POSTĘPOWANIU PRZED TRYBUNAŁEM STANU

I. WSTĘP

Przewidziany w Konstytucji¹ Trybunał Stanu jest szczególnego rodzaju organem władzy sądowniczej, przed którym odpowiedzialność konstytucyjną – a w pewnych wypadkach również karną – ponoszą najważniejsze osoby w państwie. W praktyce, choć jego skład jest regularnie powoływany, nie wykonuje on swoich zadań, co wynika z wyjątkowego charakteru ponoszonej przed nim odpowiedzialności. Nie oznacza to jednak, że możliwość postawienia w stan oskarżenia² przed nim ma wyłącznie charakter hipotetyczny. W każdej chwili mogą bowiem ujawnić się okoliczności, które skłonią parlament do wniesienia sprawy do Trybunału Stanu (TS). Musi on być więc zawsze gotowy do ich rozstrzygnięcia. Z tego względu ustawodawca uregulował szczegółowo kwestie wiążące się z postępowaniem przed tym organem. Ich wstępna analiza pozwala stwierdzić, że w tym zakresie szczególna rola przypada oskarżycielowi, który wraz z oskarżonym tworzą dwie przeciwne strony³ sporu przed TS. Stanowi on więc istotny element systemu odpowiedzialności najwyższych urzędników w państwie.

Funkcja oskarżyciela w postępowaniu przed TS nie doczekała się do tej pory szczegółowych analiz w nauce prawa. Może to być tłumaczone wyłącznie rzadkością inicjowania postępowania przed TS, ponieważ samo zagadnienie charakteru i statusu prawnego oskarżyciela występującego przed tym organem jest interesujące badawczo. Nie jest on bowiem prostym odpowiednikiem prokuratora w postępowaniu sądowym. Wyjaśnienia wymagają między inny-

---

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm. (dalej jako: Konstytucja RP).

² Zarówno w Konstytucji RP, jak i ustawie z 26 marca 1982 r. o Trybunale Stanu (Dz. U. 2016, poz. 2050; dalej jako: ustawa o TS) jest mowa zarówno o „postawieniu w stan oskarżenia”, jak i „pociągnięciu do odpowiedzialności”. Tym pierwszym pojęciem oba akty posługują się wyłącznie w odniesieniu do Prezydenta RP. Pamiętać jednak należy, że może on przed TS ponosić łącznie odpowiedzialność konstytucyjną i karną, jak i wyłącznie jedną z nich. Oznacza to, że pojęcie „postawienia w stan oskarżenia” przed TS nie jest uzależnione od rodzaju ponoszonej przed nim odpowiedzialności, a zatem *de facto* stanowi synonim „pociągnięcia do odpowiedzialności” przed TS. Z tego względu w dalszej części, gdy mowa będzie o „oskarżeniu” (a w konsekwencji o „oskarżonym”), będzie to dotyczyło zarówno odpowiedzialności karnej, jak i konstytucyjnej.

³ Szerzej o roli procesowej oskarżyciela w postępowaniu przed TS mowa będzie w dalszej części artykułu.

mi jego relacje z parlamentem jako organem wysuwającym oskarżenie oraz zakres przysługujących mu kompetencji procesowych, który jest niejasny ze względu na uregulowanie tej kwestii przez ogólne odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania karnego⁴. Z powyższych względów podjęcie tej problematyki należy uznać za uzasadnione.

II. ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI PONOSZONEJ PRZED TRYBUNAŁEM STANU – UWAGI OGÓLNE

Przed przystąpieniem do szczegółowych analiz związanych z funkcją oskarżyciela występującego przed TS, konieczne jest przedstawienie – przynajmniej w ogólnym zarysie – zasadniczych kompetencji tego organu, wiążących się z egzekwowaniem odpowiedzialności prawnej najwyższych urzędników państwowych. Wyznaczają one bowiem podstawowe ramy działania oskarżyciela, co wynika z faktu, że występuje on w każdym przypadku pociągnięcia określonej osoby do odpowiedzialności przed TS.

Podstawową funkcją TS jest orzekanie o odpowiedzialności konstytucyjnej, rozumianej jako odpowiedzialność za czyn popełniony w związku z zajmowanym stanowiskiem lub w zakresie urzędowania, który to czyn polega na naruszeniu Konstytucji RP lub ustawy. Mogą ją ponosić wyłącznie⁵ podmioty wymienione w art. 198 ust. 1 Konstytucji RP, tj.: Prezydent RP, członkowie Rady Ministrów, Prezes NBP, Prezes NIK, członkowie KRRiT, Naczelný Dowódca Sił Zbrojnych oraz osoby, którym powierzono kierowanie ministerstwem.

Trybunał Stanu może orzekać także o odpowiedzialności karnej. Dotyczy to jednak wyłącznie Prezydenta RP oraz członków Rady Ministrów. Ten pierwszy odpowiada przed TS za wszystkie przestępstwa i nie może być oskarżony o ich popełnienie przed sądem powszechnym. W przypadku członków rządu właściwość TS ma natomiast charakter częściowy, tj. obejmuje wyłącznie przestępstwa popełnione w związku z zajmowanym stanowiskiem, oraz konkurencyjny, co oznacza, że aktualizuje się ona wyłącznie w razie łącznego pociągnięcia tych osób do odpowiedzialności konstytucyjnej i karnej⁶.

Trybunał Stanu orzeka także o odpowiedzialności posłów i senatorów za naruszenie ustawowych zakazów prowadzenia działalności gospodarczej z wykorzystaniem majątku Skarbu Państwa lub samorządu terytorialnego oraz nabywania takiego majątku. Choć została ona również nazwana przez ustrojodawcę odpowiedzialnością konstytucyjną, znacząco różni się od

⁴ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz. U. 2018, poz. 1987 ze zm. (dalej jako: k.p.k.).

⁵ Rozszerzenie tego katalogu ustawą zwykłą stanowiłoby modyfikację normy konstytucyjnej. Z tego względu za niezgodny z Konstytucją należy uznać art. 2 ust. 3 ustawy o TS, który nakazuje stosować przepisy o odpowiedzialności Prezydenta RP przed TS także do Marszałka Sejmu i Marszałka Senatu tymczasowo wykonującego jego obowiązki – zob. Pach (2012): 35 n. oraz literatura tam przywołana.

⁶ Zob. wyrok TK z 21 lutego 2001 r., P 12/00, OTK ZU 2001, nr 3, poz. 47.

omówionej wyżej odpowiedzialności konstytucyjnej innych podmiotów, dlatego zasadne jest określanie jej mianem odpowiedzialności konstytucyjnej *sui generis* albo *sensu largo*⁷.

Choć wymienione powyżej rodzaje odpowiedzialności ponoszonej przed Trybunałem Stanu znacząco się od siebie różnią, ustawodawca zwykły w zasadzie podobnie uregulował kwestie proceduralne wiążące się z ich egzekwowaniem. Dotyczy to zwłaszcza samego postępowania przed TS. Konsekwencją tego jest obecność oskarżyciela nie tylko w procesie karnym, ale także w postępowaniu, w którym zarzucono oskarżonemu wyłącznie popełnienie deliktu konstytucyjnego.

III. CHARAKTER PRAWNY FUNKCJI OSKARŻYCIELA W POSTĘPOWANIU PRZED TRYBUNAŁEM STANU

Podstawową kwestią teoretyczną, jaką należy rozstrzygnąć przy okazji analiz dotyczących oskarżyciela występującego w postępowaniu przed TS, jest jego charakter prawny. W związku z tym określenia wymagają przede wszystkim jego relacje z parlamentem, a także jego rola procesowa.

Na wstępie należy wskazać, że każdy z wymienionych wyżej rodzajów odpowiedzialności ponoszonej przed TS egzekwowany jest wyłącznie na żądanie Sejmu, Senatu⁸ lub Zgromadzenia Narodowego (ZN)⁹. To zatem wyłącznie te organy wysuwają oskarżenie. Potwierdzają to postanowienia art. 11 i 13 ustawy o TS, w których wyraźnie wskazuje się, że aktem oskarżenia jest uchwała jednego z tych organów, nie zaś skarga sporządzona lub zatwierdzona przez oskarżyciela. Wynika z tego, że nie jest on – w przeciwieństwie do oskarżyciela publicznego występującego w procesie karnym – podmiotem odpowiedzialnym za treść aktu oskarżenia, lecz jedynie osobą, która popiera je w ramach samego postępowania przed TS.

Powyższa konstatacja skłania do rozważenia, czy funkcja oskarżyciela występującego przed TS ma charakter samodzielny, czy też jest on może wyłącznie przedstawicielem procesowym parlamentu, który jest właściwym oskarżycielem. By odpowiedzieć na to pytanie, konieczne jest w pierwszej kolejności zwrócenie uwagi na przepisy ustawy o TS, które uczestnikiem postępowania przed tym organem czynią wyraźnie oskarżyciela, a nie organ, który wysunął oskarżenie. Upodabnia go to do – działającego w procesie karnym jako oskarżyciel publiczny – prokuratora. Pamiętać przy tym należy, że polskie prawo zna również oskarżycieli publicznych, którzy nie są osobami fizycznymi, lecz jednostkami organizacyjnymi (dotyczy to np. Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych¹⁰), które w postępowaniu sądowym muszą

⁷ Zob. Grajewski (2003): 12; Granat (2006): 136.

⁸ Dotyczy to odpowiedzialności konstytucyjnej *sui generis* senatorów.

⁹ Jest ono właściwe w sprawach odpowiedzialności konstytucyjnej i karnej Prezydenta RP.

¹⁰ Zob. art. 3 ust. 3 pkt 9 ustawy z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz. U. 2018, poz. 2137 ze zm.

działać przez swoich przedstawicieli. Rozwiązania takiego nie przyjęto jednak w odniesieniu do postępowania przed TS. Analizowany oskarżyciel – podobnie jak prokurator – działa więc w toku procesu we własnym imieniu, nie zaś w imieniu Sejmu, Senatu czy ZN¹¹.

Nie ma jednak dostatecznych podstaw do twierdzenia, że funkcja oskarżyciela ma charakter samoistny. Wspomniane wyżej przepisy ustawowe należy bowiem wyklądać przez pryzmat Konstytucji, która wyraźnie określa, że odpowiedzialność przed TS jest ponoszona jedynie z inicjatywy parlamentu. Oznacza to, że oskarżyciel, choć procesowo działa we własnym imieniu, czyni to jednak wyłącznie ze względu na wolę Sejmu, Senatu lub ZN, które wysunęło oskarżenie. Ten konstytucyjnie określony mechanizm przesądza, że jest on *sui generis* przedstawicielem parlamentu¹². W postępowaniu przed TS działa on więc samodzielnie, ale organ, który go wybrał, sprawuje nad nim ogólną kontrolę, która wyraża się w możliwości odwołania go z tej funkcji. W ten sposób parlament zachowuje wpływ na przebieg toczącego się postępowania, nawet jeśli ustawodawca nie przyznał mu żadnych kompetencji procesowych. Pozwala to scharakteryzować oskarżyciela jako szczególnego rodzaju stronę postępowania, która z punktu widzenia procesowego działa we własnym imieniu, ale jest jednocześnie przedstawicielem organu, który ją powołał¹³. Takie ukształtowanie pozycji oskarżyciela wpływa na zakres jego kompetencji wynikający z odpowiedniego stosowania do jego osoby przepisów k.p.k.¹⁴

Warto w tym miejscu odnotować, że w przypadku postępowania przeciwko Prezydentowi RP ustawodawca przewidział istnienie dwóch oskarżycieli wybieranych przez parlament. W żadnym wypadku nie dezaktualizuje to jednak poczynionych powyżej ustaleń. Wspomniani oskarżyciele nie tworzą bowiem łącznej reprezentacji ZN przed TS, lecz każdy z nich występuje przed nim we własnym imieniu, co między innymi oznacza możliwość podejmowania przez nich różnych działań procesowych (np. w zakresie środków dowodowych czy odwoławczych).

Analizy przeprowadzone powyżej mają także istotne znaczenie przy określaniu roli procesowej, jaką pełni oskarżyciel, o którym mowa w ustawie TS. By ją wyjaśnić, konieczne jest sięgnięcie do ustaleń doktryny prawa karnego procesowego w zakresie funkcji, jakie w procesie karnym pełni oskarżyciel publiczny. Wiąże się to z faktem, że do oskarżyciela występującego przed TS, wobec lakoniczności postanowień samej ustawy o TS, stosuje się w szerokim zakresie przepisy k.p.k., co oznacza, że jego status jest zbliżony do statusu oskarżyciela publicznego w klasycznym postępowaniu karnym.

Przyjmuje się, że podstawową rolę oskarżyciela publicznego w procesie karnym można opisać za pomocą jednej z trzech koncepcji. Istotą pierwszej

¹¹ Odmiennie stanowisko wyraził w postanowieniu z 29 marca 2007 r. (TSZ 1/06) sam TS, który uznał, że oskarżycielem w postępowaniu przed nim jest parlament. Stanowisko to słusznie spotkało się z krytyką – zob. Steinborn (2008): 259–260.

¹² Zob. Świda-Łagiewska (1983): 177–178; Gajewska-Kraczkowska (2008): 192; Pastuszko, Klejnowska (2013): uwaga 6.

¹³ Por. Steinborn (2008): 259–260.

¹⁴ O czym mowa będzie szerzej w dalszej części opracowania.

z nich jest uznanie go wyłącznie za reprezentanta państwa, które jest właściwą stroną procesu. Według drugiej jest on jedynie uczestnikiem procesu, który działa na prawach strony, nie jest zaś stroną, ponieważ toczące się postępowanie nie dotyczy jego interesów. Według zwolenników ostatniego sposobu rozumienia roli oskarżyciela publicznego jest on stroną procesu w pełnym tego słowa znaczeniu, ponieważ w jego interesie leży rozstrzygnięcie sądowe o określonej treści, odpowiadające prawu¹⁵. Najwłaściwsza wydaje się ostatnia z wymienionych koncepcji, trafnie bowiem opisuje zadania oskarżyciela publicznego, a przy tym jest spójna z regulacjami kodeksowymi, które jednoznacznie zaliczają go do stron procesu¹⁶.

W ustawie o TS trudno doszukiwać się postanowień, które mogłyby modyfikować powyższe wnioski płynące z analizy przepisów k.p.k. Oznacza to, że oskarżyciel, który występuje w postępowaniu przed TS, jest jego stroną, co wynika z faktu, że czyni on to we własnym interesie, który polega na doprowadzeniu do rozstrzygnięcia zgodnego z prawem. Wydaje się to korelować z charakterem oskarżycielskich działań parlamentu, które podejmowane są przez niego przede wszystkim w interesie publicznym, a nie jego własnym¹⁷. Powyższa konstatacja oznacza, że oskarżycielowi, o którym mowa w ustawie o TS, należy przypisać co do zasady wszystkie kompetencje, które dla doprowadzenia do rozstrzygnięcia sądowego zgodnego z prawem posiada oskarżyciel publiczny. Dotyczy to także możliwości złożenia środka odwoławczego na korzyść oskarżonego w trybie art. 425 § 4 k.p.k.¹⁸ Ze względu na uwarunkowania konstytucyjne wątpliwe jest jednak, czy oskarżyciel może samowolnie odstąpić od oskarżenia wytoczonego przez parlament. Niedopuszczalną byłaby bowiem sytuacja, gdy jeden lub dwóch parlamentarzystów mogłoby samowolnie doprowadzić do zakończenia postępowania, o którego prowadzeniu zdecydowała (kwalifikowaną lub bezwzględną większością głosów) cała izba lub ZN. Konstatacja ta nie oznacza jednak, że w postępowaniu przed TS w ogóle wykluczona jest możliwość wycofania oskarżenia. Wydaje się jednak, że ze względu na to, iż to parlament je wysuwa, tylko on jest też władny do jego cofnięcia. Sejm, Senat lub ZN mogą to więc uczynić własną uchwałą¹⁹.

Warto w tym miejscu wskazać, że w doktrynie wyróżnia się niekiedy prokuratorską funkcję rzecznika interesu publicznego, która obejmuje zarówno

¹⁵ Zob. Bieńkowska (1994): 57 n.; Stefański (1996): 11–14 oraz literatura tam przywołana.

¹⁶ Zob. Grzegorzcyk, Tylman (2009): 265 wraz z zaprezentowanym tam poglądem Waltosia (2008): 183.

¹⁷ Sejm (Senat, ZN), stawiając daną osobę w stan oskarżenia, występuje bowiem przede wszystkim jako przedstawiciel suwerena, który domaga się wyciągnięcia konsekwencji wobec urzędnika, który sprzeniewierzył się swojej misji.

¹⁸ Pastuszko, Klejnowska (2013): uwaga 6.

¹⁹ Odpowiednie regulaminy parlamentarne powinny określać wymaganą w tym zakresie większość. Dotyczy to zwłaszcza ZN, do którego nie ma zastosowania ogólna norma konstytucyjna stanowiąca o podejmowaniu przez Sejm i Senat uchwał co do zasady zwykłą większością głosów (art. 120 i 124 Konstytucji RP). Nie wydaje się konieczne, by we wskazanych regulaminach przewidzieć inną większość. Skoro postawienie w stan oskarżenia wymaga uchwały podjętej bezwzględną lub kwalifikowaną większością głosów, uzyskanie zwykłej większości dla opcji przeciwnej oznacza *de facto* utratę wymaganej większości dla popierania oskarżenia.

kompetencje realizowane w ramach roli oskarżyciela publicznego, jak i poza nią²⁰. Nie ma powodów, dla których nie można byłoby podobnie zdefiniować charakteru oskarżyciela, o którym mowa w ustawie o TS, z tym jednak zastrzeżeniem, że pełni on funkcje wyłącznie oskarżycielskie, a zatem – w przeciwieństwie do prokuratora – może on być rzecznikiem interesu publicznego wyłącznie w ramach kompetencji, które k.p.k. powierza *explicite* oskarżycielowi publicznemu. Odnosi się to zwłaszcza do wspomnianej wyżej możliwości złożenia środka odwoławczego na korzyść oskarżonego.

Z problemem charakteru prawnego funkcji oskarżyciela, o którym mowa w ustawie o TS, wiąże się także kwestia tego, czy podejmowane w jej ramach działania mieszczą się w zakresie sprawowania mandatu parlamentarnego. Ma to istotne znaczenie praktyczne, ponieważ w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie byłyby one, zgodnie z art. 105 ust. 1 Konstytucji RP, objęte immunitetem materialnym, a w przypadku naruszenia praw osób trzecich – immunitetem formalnym chroniącym przed wszelkimi formami odpowiedzialności sądowej²¹.

By rozstrzygnąć zasygnalizowany dylemat, należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę na regulację ustawową, która doprecyzowuje konstytucyjne pojęcie „sprawowania mandatu”. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora²² w jego zakresie mieszczą się aktywności podejmowane w ramach funkcjonowania parlamentu (np. wystąpienia na posiedzeniach komisji czy zespołów poselskich), jak również „inna działalność związana nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu”. W doktrynie trafnie stwierdzono, że zwrot ten należy rozumieć w ten sposób, że obejmuje on zarówno aktywności w sposób bezpośredni związane z wykonywaniem funkcji członka parlamentu, jak i inne, wiążące się z wykonywaniem przez parlament jego funkcji²³. Działalność oskarżyciela, o którym mowa w ustawie o TS, niewątpliwie należy do tej drugiej kategorii – jest ona bowiem ściśle związana z realizowaniem przez Sejm, Senat oraz ZN ich funkcji oskarżycielskiej²⁴. W konsekwencji należy przyjąć, że jest ona objęta ochroną immunitetową, o której mowa w art. 105 ust. 1 Konstytucji²⁵. Warto w tym miejscu także dodać, że oskarżyciel nie otrzymuje dodatku do uposażenia, choć jego przyznanie byłoby możliwe uchwałą Prezydium Sejmu lub Senatu na podstawie art. 26 ust. 2 pkt 1 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

²⁰ Zob. Olszewski (2014): 50–53.

²¹ Warto na tę problematykę spojrzeć z perspektywy przysługującego prokuratorom immunitetu materialnego w zakresie nadużycia wolności słowa przy wykonywaniu obowiązków służbowych, o którym mowa w art. 137 § 4 ustawy z 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. 2017, poz. 1767 ze zm.). Skoro przepis ten został zamieszczony poza k.p.k., nie stosuje się go odpowiednio do oskarżycieli występujących przed TS.

²² Dz. U. 2018, poz. 1799.

²³ Zob. Sarnecki (2015): 12.

²⁴ Wydaje się, że należy ją wyodrębnić jako osobną funkcję parlamentu, inną od funkcji kontrolnej. Jest to jednak zagadnienie sporne – zob. Gromek (2008): 57–60.

²⁵ Zob. Grajewski (2016): 30; (2014): 75.

IV. WYBÓR OSKARŻYCIELA PRZEZ PARLAMENT

Ustawa o TS, choć nie normuje szeroko statusu prawnego oskarżyciela, wyraźnie reguluje niektóre kwestie związane z ich wyborem. Wskazuje ona między innymi ich liczbę, termin ich powołania oraz wymogi, jakie powinni oni spełniać. Część z tych rozwiązań może jednak budzić istotne wątpliwości interpretacyjne.

W zakresie liczby oskarżycieli ustawa o TS stanowi wyraźnie, że ZN, stawiając Prezydenta RP w stan oskarżenia, wybiera dwóch oskarżycieli (art. 10 ust. 2), natomiast gdy do odpowiedzialności przed TS pociągana jest inna osoba, Sejm lub Senat powołują jednego oskarżyciela (art. 11 ust. 2 oraz art. 26b). Liczby te nie mogą podlegać modyfikacjom na żadnym etapie postępowania przed TS²⁶. Oznacza to w szczególności, że w przypadku wygaśnięcia funkcji jednego z oskarżycieli wybranych przez ZN, nie powinno ono być kontynuowane aż do czasu dokonania przez ten organ wyboru uzupełniającego²⁷. Okoliczność ta, jako ważna przyczyna, na podstawie art. 401 § 1 oraz art. 404 § 1 k.p.k. powinna formalnie skutkować zarządzeniem przerwy w rozprawie albo nawet jej odroczeniem²⁸.

Nie jest jasne, jaki cel ma regulacja przewidująca w postępowaniu przeciwko Prezydentowi dwóch oskarżycieli. Zdaniem niektórych przedstawicieli doktryny jest nim możliwość niezakłóconego kontynuowania tego postępowania, gdy jeden z nich nie będzie mógł brać w nim udziału²⁹. Stanowisko takie abstrahuje jednak od procesowej samodzielności każdego z nich. Ponadto wydaje się, że gdyby ustawodawcy przyświecał wspomniany cel, wprowadziłby instytucję zastępcy oskarżyciela albo oskarżyciela dodatkowego, na wzór sędziego dodatkowego, o którym mowa w art. 47 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych³⁰. Wskazaną koncepcję należy więc odrzucić. Można natomiast przyjąć, że celem istnienia dwóch oskarżycieli w postępowaniu przeciwko Prezydentowi jest faktyczne wzmocnienie strony oskarżającej. Istnienie dodatkowego oskarżyciela zmniejsza bowiem ryzyko podejmowania przez tę stronę błędnych działań procesowych (np. zaniechań w zakresie wniosków dowodowych), które mogłyby się przyczynić do niewłaściwego rozstrzygnięcia sprawy na korzyść oskarżonego.

²⁶ Wyjątkowo ustawa o TS w art. 11 ust. 2 dopuszcza, by oskarżyciela tymczasowo zastępował Marszałek Sejmu lub Senatu, ale dotyczy to wyłącznie sytuacji, w której dotychczasowy oskarżyciel utracił uprawnienia wymagane do pełnienia urzędu sędziego.

²⁷ Odmienne – zob. Pastuszko, Klejnowska (2013): uwaga 3. Stanowisko przedstawione przed tych autorów wynika jednak z niewłaściwego zidentyfikowania celu regulacji zakładającej istnienie dwóch oskarżycieli, o czym mowa będzie poniżej.

²⁸ Nie mogłyby natomiast w tym przypadku dojść do zawieszenia postępowania w trybie art. 22 k.p.k. Zastosowanie tej instytucji jest bowiem możliwe jedynie w przypadku wystąpienia „długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej prowadzenie postępowania”. Wakat na stanowisku oskarżyciela nie należy natomiast do przeszkód długotrwałych.

²⁹ Zob. Pastuszko, Klejnowska (2013): uwaga 3.

³⁰ Dz. U. 2019, poz. 52 ze zm.

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o TS oskarżyciel jest powoływany przez Sejm lub Senat w terminie 3 miesięcy od podjęcia uchwały o pociągnięciu danej osoby do odpowiedzialności konstytucyjnej lub karnej. Termin ten niewątpliwie ma charakter instrukcyjny, trudno bowiem byłoby twierdzić, że po upływie tego okresu powołanie oskarżyciela jest zabronione³¹. Z treści przywołanego przepisu wynika natomiast jednoznacznie, że oskarżyciel jest powoływany osobną uchwałą. Kandydata³² na tę funkcję proponuje, zgodnie z art. 129 ust. 1 Regulaminu Sejmu³³, Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej lub, zgodnie z art. 27b Regulaminu Senatu³⁴, Komisja Regulaminowa, Etyki i Spraw Senatorskich. Z braku odmiennych postanowień wskazanych regulaminów uchwała w tej sprawie podejmowana jest zwykłą większością głosów, a zatem inną większością niż uchwała inicjująca postępowanie przed TS. W razie niez zaakceptowania przez Sejm lub Senat propozycji komisji powinna ona niezwłocznie przedstawić nowego kandydata. Procedurę tę należy powtarzać aż do momentu dokonania skutecznego wyboru.

Nieco odmiennie została uregulowana kwestia wyboru oskarżycieli przez ZN. Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o TS ma je ono bowiem dokonać, „podejmując uchwałę” o postawieniu Prezydenta RP w stan oskarżenia. Mogłoby to oznaczać, że w treści tej uchwały należy także wskazać nazwiska oskarżycieli, a zatem nad obiema tymi sprawami ZN powinno głosować łącznie. Nie wydaje się jednak, by interpretacja taka była zasadna. Wynika to z faktu, że oba rozstrzygnięcia nie są ze sobą bezpośrednio związane, a zatem posłowie i senatorowie powinni mieć prawo osobno zdecydować o treści każdego z nich. Niedopuszczalna byłaby sytuacja, w której byliby oni zmuszeni poprzeć określonych kandydatów na oskarżycieli tylko dlatego, że w przeciwnym razie musieliby się opowiedzieć przeciwko postawieniu Prezydenta RP w stan oskarżenia. Warto także wskazać, że nie jest konstytucyjnie przesądzone, że podjęcie uchwały w sprawie wyboru oskarżycieli przez ZN wymaga uzyskania kwalifikowanej większości głosów³⁵. W razie przyjęcia innego rozwiązania niewątpliwie niewłaściwe byłoby łączenie głosowania nad tą sprawą z głosowaniem w sprawie samego postawienia głowy państwa w stan oskarżenia. Pamiętać ponadto należy, że możliwe jest wygaśnięcie funkcji oskarżycieli w toku postępowania przed TS. Wówczas oczywiste jest, że ZN musi dokonać wyboru ich następców i nie uczyni tego, „podejmując uchwałę o postawieniu Prezydenta RP w stan oskarżenia”.

³¹ Zob. Grzesik-Kulesza, Klejnowska (2013): uwaga 5.

³² Redakcja obu wskazanych przepisów, w których jest mowa odpowiednio o „wniosku w sprawie wyboru oskarżyciela” oraz o „kandydacie na oskarżyciela”, wyklucza przedstawienie przez właściwą komisję większej liczby kandydatów, z których Sejm lub Senat dokonałyby ostatecznego wyboru.

³³ Uchwała Sejmu RP z 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu, Monitor Polski 2012, poz. 32 ze zm.

³⁴ Uchwała Senatu RP z 23 listopada 1990 r. – Regulamin Senatu, Monitor Polski 2018, poz. 846.

³⁵ Kwestia ta powinna zostać unormowana w regulaminie ZN. Nie wydaje się, by konieczne było w tym zakresie przewidzenie przez ten akt innej większości niż zwykła.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że ustawodawca w art. 10 ust. 2 ustawy o TS określił jedynie termin wyboru oskarżycieli przez ZN. Powinno się to dokonać w dniu podjęcia uchwały o postawieniu Prezydenta RP w stan oskarżenia. Celem tej regulacji jest więc wyłącznie zapobieżenie konieczności zwoływania kolejnego posiedzenia ZN jedynie w celu wyboru oskarżycieli. Z przyczyn analogicznych do omówionych wyżej wskazany termin także w tym przypadku ma charakter instrukcyjny, a zatem możliwe jest dokonanie wyboru oskarżycieli przez ZN również później. Tym bardziej powyższa regulacja nie uniemożliwia uzupełnienia składu oskarżycieli, gdyby z jakichkolwiek powodów stało się to konieczne po wniesieniu do TS aktu oskarżenia.

Ani ustawa o TS, ani regulamin ZN³⁶ nie określają szczegółowych norm dotyczących wyboru oskarżycieli. Przede wszystkim nie rozstrzygają one, jaki podmiot jest uprawniony do zgłoszenia kandydatur na te funkcje. Jest to luka prawna, która musi zostać usunięta, najlepiej w drodze uchwalenia całościowego regulaminu ZN³⁷ regulującego postępowanie tego organu w sprawie postawienia Prezydenta RP w stan oskarżenia³⁸.

Ustawa o TS w art. 10 ust. 2 oraz art. 11 ust. 2 określa wymogi formalne, jakie muszą spełniać kandydaci na oskarżycieli. Przede wszystkim muszą oni być członkami organu, który ich wybiera. Rozwiązanie takie nie budzi większych wątpliwości i koresponduje z ich rolą, która – jak już wspomniano – jest ściśle związana z funkcją oskarżycielską parlamentu. Warto także w tym miejscu dodać, że ustawodawca nie wprowadził wymogu zachowania parytetu poselsko-senatorskiego w przypadku wyboru oskarżycieli przez ZN.

Każdy z oskarżycieli występujących przed TS musi ponadto spełniać warunki wymagane do powołania na stanowisko sędziego. Ustawodawca odsyła w ten sposób do treści innych ustaw. Warunki te opisane bowiem zostały alternatywnie w ustawach: Prawo o ustroju sądów powszechnych, Prawo o ustroju sądów wojskowych³⁹, Prawo o ustroju sądów administracyjnych⁴⁰, a także w ustawie z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym⁴¹. Uogólniając opisane tam kryteria, wskazać należy, że od kandydatów na oskarżycieli wymaga się: obywatelstwa polskiego, pełni praw cywilnych i obywatelskich, nieskazitelności charakteru, wyższego wykształcenia prawniczego, ukończenia odpowiedniego wieku⁴² oraz posiadania odpowiednich kwalifikacji i doświadczenia zawodowego albo stopnia naukowego doktora habilitowanego lub tytułu

³⁶ W obecnie stanie prawnym nie istnieje jeden, całościowy regulamin tego organu, mimo że jego przyjęcia (niekoniecznie w formie jednej uchwały) wymaga art. 114 ust. 2 Konstytucji RP – zob. Radajewski (2015): 59–60.

³⁷ Norm tych, z uwagi na autonomię regulaminową ZN wyrażoną w art. 114 ust. 2 Konstytucji RP, nie można byłoby zamieścić w ustawie o TS.

³⁸ Zob. Radajewski (2015): 60.

³⁹ Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, Dz. U. 2018, poz. 1921 ze zm.

⁴⁰ Ustawa z 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych, Dz. U. 2018, poz. 2107 ze zm.

⁴¹ Dz. U. 2018, poz. 5 ze zm.

⁴² Najniższy wiek określony w wymienionych ustawach to 29 lat, ale w przypadku osób, które spełniają wyłącznie kryteria wymagane do kandydowania na stanowisko sędziego WSA (co może

naukowego profesora nauk prawnych. Regulacja taka może budzić poważne wątpliwości. Niewątpliwie na aprobatę zasługują starania, by oskarżyciel był merytorycznie przygotowany do sprawowania swojej funkcji. Wskazane warunki mogą jednak zbyt ograniczać swobodę parlamentu w wyborze oskarżycieli, a w skrajnych wypadkach nawet go uniemożliwiać. Wynika to z faktu, że liczba posłów i senatorów spełniających wyżej wskazane kryteria z natury rzeczy jest ograniczona. Ponadto nie wszyscy muszą popierać oskarżenie, podobnie jak nie każdy z tych parlamentarzystów, którzy je popierają, musi być zainteresowany pełnieniem funkcji oskarżyciela. W praktyce analizowana regulacja może się więc okazać dysfunkcyjna. Wydaje się, że lepszym rozwiązaniem byłoby umożliwienie parlamentowi swobodnego wyboru oskarżycieli z jednoczesnym zagwarantowaniem im możliwości korzystania z pomocy profesjonalnego pełnomocnika procesowego.

V. WYGAŚNIĘCIE FUNKCJI OSKARŻYCIELA W POSTĘPOWANIU PRZED TRYBUNAŁEM STANU

Ustawa o TS nie poświęca wiele miejsca kwestii wygaśnięcia funkcji oskarżyciela, o którym mowa w jej przepisach. Jedynie w art. 11 ust. 2 zd. 2 wspomina się o utracie przez niego uprawnień, co skutkuje przejściem jego obowiązków przez Marszałka Sejmu (Senatu). Nie oznacza to jednak, że tylko w ten sposób dochodzi do zakończenia jego aktywności. Analiza przepisów ustawowych pozwala bowiem na wyróżnienie jeszcze innych przypadków, w których określona osoba przestaje być oskarżycielem w postępowaniu przed TS.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że potrzeba istnienia oskarżyciela w postępowaniu przed TS występuje tylko przez czas trwania tego postępowania. Oznacza to, że jego prawomocny koniec oznacza również co do zasady wygaśnięcie funkcji oskarżyciela. Jedynie wyjątkowo może się zdarzyć konieczność jego swoistej „reanimacji”. Przykładowo, jeżeli zaistniałaby konieczność wznowienia postępowania przed TS, co – jak się wydaje – jest dopuszczalne z uwagi na odpowiednie stosowanie przed nim przepisów k.p.k.⁴³, wniosek w tej sprawie, zgodnie z art. 542 § 1 tejże ustawy, może złożyć między innymi oskarżyciel. W postępowaniu przed TS będzie to oskarżyciel, który dotychczas pełnił tę funkcję, chyba że jego mandat wygasł z innych przyczyn.

Drugą możliwą przyczyną zakończenia pełnienia przez danego posła lub senatora funkcji oskarżyciela jest utrata przez niego ustawowych uprawnień ubiegania się o nią. Dotyczyć to będzie zatem zarówno sytuacji wygaśnięcia mandatu parlamentarnego, jak i zaprzestania spełniania warunków kandydowania na urząd sędziego.

---

się zdarzyć w przypadku niezłożenia egzaminu sędziowskiego albo posiadania obywatelstwa także innego państwa), minimalny wiek wynosi 35 lat.

⁴³ Zob. Szepietowska (1999): 83; odmiennie – zob. Zaleśny (2004): 281.

Choć ustawa o TS wprost o tym nie wspomina, z opisanego powyżej charakteru analizowanej funkcji wynika, że oskarżyciel może zakończyć pełnienie swojej funkcji również na skutek odwołania przez organ, który go wybrał. Uchwałę w tej sprawie – z braku odmiennych regulacji – Sejm lub Senat podejmują zwykłą większością głosów, a prawo wniesienia wniosku w tej sprawie przysługuje wszystkim podmiotom, które posiadają inicjatywę uchwałodawczą. Kwestia ta nie została natomiast w żaden sposób unormowana w regulaminie ZN, ale nie budzi żadnych wątpliwości, że także ten organ dysponuje prawem do odwołania wybranych przez siebie oskarżycieli.

W ustawie o TS pośrednio uregulowany został jeszcze jeden przypadek wygaśnięcia funkcji oskarżyciela. Wiąże się on z zakończeniem kadencji Sejmu. Artykuł 13a ust. 4 ustawy o TS brzmi bowiem: „Sejm nowej kadencji wybiera posła oskarżyciela”. Regulacja ta ma sens tylko przy założeniu, że dotychczasowy oskarżyciel przestał nim być na skutek upływu kadencji Sejmu. Zagadnienie to wiąże się ściśle z kwestią tzw. dyskontynuacji prac parlamentu, której istotą jest zakończenie wraz z upływem kadencji trwających w nim prac⁴⁴. Jej skutki dotyczą także spraw toczących się poza parlamentem, jeżeli uczestniczą w nich członkowie parlamentu występujący właśnie w tej roli. Wraz z upływem kadencji Sejmu wygasają bowiem ich mandaty i nawet jeżeli obejmują je oni na nowo, z prawnego punktu widzenia nie można mówić o ich ciągłości⁴⁵. Problem ten ujawnił się między innymi w zakresie postępowań toczących się przed TK na wniosek posłów lub senatorów. Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie konsekwentnie uznawał, że upływ kadencji parlamentu skutkuje koniecznością umarzenia takich postępowań⁴⁶. Ten stan rzeczy zmieniło dopiero uchwalenie przez ustawodawcę wyraźnego przepisu przełamującego w tym zakresie zasadę dyskontynuacji⁴⁷. Przepis ten jednak został uchylony, a w obecnym stanie prawnym obowiązek umorzenia postępowania przed TK zainicjowanego przez posłów lub senatorów z powodu upływu kadencji Sejmu wynika *explicite* z treści art. 59 ust. 1 pkt 5 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym⁴⁸.

Skoro dyskontynuacja dotyczy również działalności podmiotów parlamentarnych występujących poza parlamentem, swoim zasięgiem obejmuje ona także mandat oskarżyciela występującego przed TS⁴⁹. W konsekwencji jego funkcja wygasa wraz z końcem kadencji Sejmu, a ewentualne wyjątki w tym zakresie mogą wynikać wyłącznie z przepisów szczególnych. Nie oznacza to jednak, że art. 13a ust. 4 ustawy o TS stanowi zbędne *superfluum*. Po pierwsze, wyjaśnia on ewentualne wątpliwości wiążące się z oddziaływaniem zasa-

⁴⁴ Zob. Garlicki (1995): 46.

⁴⁵ Zob. Garlicki (1995): 52–53.

⁴⁶ Zob. postanowienie TK z 30 listopada 2011 r., K 21/10, OTK ZU 2011, nr 9, poz. 107 wraz z przywołanymi tam wcześniejszymi orzeczeniami.

⁴⁷ Był to art. 69 ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. 2016, poz. 293), który stanowił, że: „w sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów lub senatorów [...] zakończenie kadencji Sejmu i Senatu nie wstrzymuje postępowania w Trybunale”.

⁴⁸ Dz. U. 2016, poz. 2072 ze zm.

⁴⁹ Zob. Garlicki (1995): 54.

dy dyskontynuacji na funkcję oskarżyciela, które mogłyby się zrodzić ze względu na fakt, że art. 13a ustawy o TS normuje wyjątki od niej. Po drugie, przepis ten, wykładany *a contrario*, kreuje wyjątek od zasady dyskontynuacji w odniesieniu do oskarżycieli powołanych przez ZN. Skoro bowiem w art. 13a ustawy o TS wyraźnie jest mowa także o postępowaniu w sprawie Prezydenta RP⁵⁰, a w ust. 4 tego przepisu ustawodawca wymienia jedynie Sejm, to oznacza to, że zakresem jego normowania nie zostało objęte ZN⁵¹. Tym samym oskarżyciele wybierani przez ten organ zachowują swoją funkcję także w kolejnych kadencjach Sejmu pod warunkiem, że nie zaistniały inne, omówione wyżej okoliczności, skutkujące jej utratą.

Konsekwencją wygaśnięcia funkcji oskarżyciela w postępowaniu przed TS jest przede wszystkim konieczność wyboru jego następcy. Powinno się to dokonać niezwłocznie. Do tego czasu TS, jak już zostało wskazane, powinien wstrzymać się z dalszym procedowaniem sprawy, w razie potrzeby korzystając z instytucji przerwy w rozprawie lub jej odroczenia. Jedynie w przypadku, gdy oskarżyciel przestał pełnić swoją funkcję ze względu na utratę uprawnień do zajmowania stanowiska sędziego, jego kompetencje, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o TS, tymczasowo przejmuje odpowiednio Marszałek Sejmu lub Senatu. Nie jest jasne, dlaczego ustawodawca nie objął zakresem tej normy także innych sytuacji, w których wygasa mandat dotychczasowego oskarżyciela. Warto ponadto wskazać, że omawiane rozwiązanie nie ma w ogóle zastosowania w przypadku postępowania przeciwko Prezydentowi RP.

Działalność oskarżyciela w procesie ma charakter osobisty, toteż wydaje się, że uprawnienia marszałków izb, o których mowa powyżej, także mają taki charakter, a zatem przysługują im one jako osobom piastującym określony urząd, a nie jako organom. W konsekwencji niedopuszczalne jest ich zastępowanie w tym zakresie przez wicemarszałków.

VI. ZAKOŃCZENIE

Poczynione refleksje skłaniają do sformułowania kilku wniosków końcowych. Przede wszystkim podkreślić trzeba, że oskarżyciel, o którym mowa w ustawie o TS, jest specyficznym podmiotem, który pełniąc klasyczną rolę strony popierającej we własnym imieniu oskarżenie, działa jednocześnie jako swoisty przedstawiciel parlamentu w relacjach z innym organem państwa. Przepisy dotyczące jego osoby są nader lakoniczne, co utrudnia zrekonstruowanie norm prawnych regulujących jego działalność. W tym kontekście wydaje się, że właściwa byłaby nowelizacja ustawy o TS, która między innymi precyzyjnie unormowałaby kwestię możliwości odwołania oskarżyciela oraz cofnięcia przez niego oskarżenia.

⁵⁰ Jak już bowiem wspomniano, tylko wobec jego osoby ustawa o TS posługuje się terminem „postawienie w stan oskarżenia”.

⁵¹ Natomiast zgodnie z art. 26b ustawy o TS wskazaną normę stosuje się odpowiednio do Senatu.

Interwencji ustawodawcy wymaga także kwestia zastępstwa procesowego oskarżyciela. Nawet bowiem jeżeli spełnia on wymogi stawiane kandydatom na sędziów, nie oznacza to, że faktycznie jest on dobrze przygotowany do swojej roli. Wydaje się, że właściwe byłoby, by mógł on w trakcie procesu korzystać z pomocy profesjonalnego pełnomocnika.

Zupełnie inną kwestią jest natomiast zasadność przyjętego przez ustawodawcę modelu reprezentowania parlamentu w postępowaniu przed TS. Wydaje się, że lepszym rozwiązaniem byłoby pełnienie funkcji oskarżyciela przez Sejm, Senat lub Zgromadzenie Narodowe *in corpore*, które przed TS działałyby przez swoich przedstawicieli. Pozwoliłoby to na wyeliminowanie wskazanych wyżej wątpliwości, a przy tym lepiej korespondowało z konstytucyjną konstrukcją odpowiedzialności ponoszonej przed TS.

Mateusz Radajewski

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Wrocław

mradajewski@swps.edu.pl

<https://orcid.org/0000-0002-7547-9197>

- Bieńkowska, B. (1994). Stanowisko prawne oskarżyciela publicznego w polskim procesie karnym. *Palestra* 1/2(433/434): 57–64.
- Gajewska-Kraczkowska, H. (2008). W sprawie stosowania niektórych przepisów ustawy o Trybunale Stanu. *Przegląd Sejmowy* 16(2): 190–192.
- Garlicki, L. (1995). Zasada dyskontynuacji prac parlamentarnych. *Studia Iuridica* 28: 45–55.
- Grajewski, J. (2003). Warunki ustawowe i wymogi formalne wstępnego wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu. *Przegląd Sejmowy* 11(1): 9–24.
- Grajewski, K. (2016). Przedmiotowy zakres ochrony działalności wchodzącej w zakres sprawowania mandatu parlamentarnego (art. 105 ust. 1 Konstytucji). *Przegląd Sejmowy* 1(132): 9–35.
- Grajewski, K. (2014). Uwagi do art. 6, [w:] K. Grajewski (red.), *Komentarz do ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora*. Warszawa: 70–80.
- Granat, M. (2006). Normatywny model odpowiedzialności konstytucyjnej w praktyce, [w:] W. Skrzydło (red.), *Sądy i trybunały w konstytucji i w praktyce*. Warszawa: 124–142.
- Gromek, Z. (2008). Odpowiedzialność konstytucyjna a kontrola sejmowa. *Wybrane zagadnienia*. *Przegląd Sejmowy* 86(3): 57–76.
- Grzegorzczak, T., Tylman, J. (2009). *Polskie postępowanie karne*. Warszawa.
- Grzesik-Kulesza, M., Klejnowska, M. (2013). Uwagi do art. 11, [w:] G. Pastuszko (red.), *Ustawa o Trybunale Stanu*. *Komentarz*. [Online]. Lex.
- Olszewski, R. (2014). Rola prokuratora w postępowaniu karnym. *Prokuratura i Prawo* 1: 43–59.
- Pach, M. (2012). Odpowiedzialność Marszałka Sejmu (Senatu) wykonującego obowiązki Prezydenta RP. *Przegląd Sejmowy* 20(2): 35–56.
- Pastuszko G., Klejnowska, M. (2013). Uwagi do art. 10, [w:] G. Pastuszko (red.), *Ustawa o Trybunale Stanu*. *Komentarz*. Lex.
- Radajewski, M. (2015). Regulamin Zgromadzenia Narodowego – refleksje na tle art. 114 ust. 2 Konstytucji. *Przegląd Sejmowy* 1(126): 45–61.
- Sarnecki, P. (2015). Immunitet posłów i senatorów w radach pozaparlamentarnych. *Przegląd Sejmowy* 6(131): 9–28.
- Stefański, R.A. (1996). Prokurator w stadium jurysdykcyjnym postępowania karnego. *Prokuratura i Prawo* 12: 7–26.
- Steinborn, S. (2008). Głosa do postanowienia Trybunału Stanu z dnia 29 marca 2007 r. (sygn. akt TSZ 1/06). *Przegląd Sejmowy* 16(2): 250–260.
- Szepietowska, B. (1999). W sprawie skutków umorzenia przez Sejm postępowania w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej. *Przegląd Sejmowy* 7(3): 82–86.

- Świda-Lagiewska, Z. (1983). Ogólne założenia proceduralne, [w:] Z. Świda-Lagiewska (red.), Trybunał Stanu w PRL. Warszawa: 159–190.
- Waltoś, S. (2008). Proces karny. Zarys systemu. Warszawa.
- Zaleśny, J. (2004). Odpowiedzialność konstytucyjna w prawie polskim okresu transformacji ustrojowej. Toruń.

THE LEGAL STATUS OF THE PROSECUTOR
IN THE PROCEEDINGS BEFORE THE STATE TRIBUNAL

Summary

This article attempts to reconstruct legal regulations concerning the legal status of the prosecutor in proceedings before the State Tribunal. The reconstruction enables the legal nature of this function to be defined, as well as the procedural competences and rules for the appointment and circumstance resulting in the termination of tenure thereof. The analyses carried out concerning the legal nature of the prosecutor's function lead to the conclusion that in the proceedings before the State Tribunal the prosecutor acts in their own name and thus is not a legal representative of Parliament. However, simultaneously the prosecutor's function is not independent, as it is supervised by the appointing body. The author states that all the norms included in the Criminal Procedures Code pertaining to the public prosecutor apply thereto. However, the prosecutor must not drop the charges as this remains under the control of Parliament. Analyses on the appointment of the prosecutor allowed for the conclusion that the decision is to be made independently from the charges, whereas the Constitution does not require adopting resolutions with the absolute or qualified majority of votes. In relation to the termination of the prosecutor's tenure, the author puts forward the thesis that it is possible for the prosecutor to be dismissed by Parliament at any time. The article is rounded off with considerations regarding the evaluation of statutory regulations on the investigated issue.

Keywords: State Tribunal; constitutional liability; prosecutor; Marshal of the Sejm; discontinuation